

processes and turns into an important factor of domestic innovative development. The experience of creating and maintaining the electronic catalog of periodicals of the VNLU will contribute to the formation of bibliographic and search systems. It improves their quality and efficiency of use, contribute to the implementation of the latest strategy for the formation of a branch reference and bibliographic resource, and increase the level of satisfaction of scientific and informational professional needs of users, which will have an impact on the intensity of development in Ukraine of scientific thought. **Practical significance and prospects.** Further plans include researching the information and search capabilities of the electronic catalog of periodicals of the VNLU EC and the forms of library and bibliographic service for users based on its content, as well as outlining the ways of the scientific library's further strategy for the formation and use of its own generation database.

Keywords: electronic catalog of periodicals; library and information service; reference and search engine; electronic information resources; automated library information system (ABIS) "IRBIS64"

References

1. Bodak O. P. (2013). Formuvannya bibliotечно-інформаційних ресурсів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: сучасний стан та перспективи розвитку [Formation of library and information resources of the National Library of Ukraine named after V. I. Vernadskyi: current state and prospects for development]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 38, pp. 74—89.
2. Volokhin O. M. (2003). IRBIS: sistema avtomatyzatsii bibliotek. [IRBIS: library automation system]. *Biblioteknyi forum Ukrainy*, 2, pp. 8—11.
3. Demyda Ye. F. (2015). Formuvannya Bazy danykh "Periodyka" elektronnoho katalogu Derzhavnoi naukovopedagogichnoi biblioteki Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho: zdobutky i mozlyvosti modernizatsii. [Formuvannya Bazy danykh "Periodyka" electronic catalog of Derzhavnoi naukovopedagogichnoi biblioteki Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho: achievements and possibilities of modernization]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 4, pp. 185—198.
4. Kostenko L. Y. (2003). Bibliotekni elektronni innovatsiini tekhnologii. [Library electronic innovative technologies]. *Biblioteknyi visnyk*, 6, pp. 13—17.
5. Lobuzin I. V. (2013). Stvorennia bazy danykh tsyfrovoho fondu biblioteki: osnovni problemy i tekhnologichni rishennia. [Creating a database of the library's digital fund: main problems and technological solutions]. *Naukovo-tekhnichna informatsiia*, 1, pp. 67—72.
6. Lobuzina K. V. (2012). *Tekhnologii orhanizatsii znannievnykh resursiv u bibliotечно-інформаційній діяльності*. [Technologies of organization of knowledge resources in library and information activities]. Kyiv.
7. Marina O. Yu. (2018). Biblioteka u protsesakh formuvannya tsyfrovoho kontentu. [The library in the processes of digital content formation]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 2, pp. 41—46.
8. Syrota L. B. (2019). Elektronni biblioteki: problemy dostupu do informatsii. [Electronic libraries: problems of access to information]. *Biblioteknyi Merkurii*, 2, pp. 230—243.
9. Gorovy V. M. (2006). *Sotsialni informatsiini bazy i rozvytok bibliotечноho informatsiinoho potentsialu (1991—2006)*. [Social information bases and the development of library information potential (1991—2006)]. PhD. Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. Kyiv.
10. Shemaieva H. V. (2008). *Elektronni resursy bibliotek Ukrainy v systemi naukovykh komunikatsii*. [Electronic resources of libraries of Ukraine in the system of scientific communications]. Kharkiv.

Надійшла до редакції 6 травня 2025 року

ІСТОРИЧНІ РОЗВІДКИ

УДК 027.5.021НБУВ:|[050.48:821]] "1920/1930"(477)(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2024.5(334).38-43

Наталія Лоцинська,

кандидатка філологічних наук, доцентка,
старша наукова співробітниця

відділу інформаційно-комунікаційних технологій
Інституту інформаційних технологій НБУВ,
e-mail: loschynska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6535-5863>

Українські літературно-художні журнали 1920—1930-х років (із фондів НБУВ)

У фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) зберігається чимало періодичних видань 1920—1930-х рр. Найбільшу тематичну групу становлять літературно-художні журнали. Пропонована стаття надає уявлення про добу українського культурного Ренесансу крізь призму різноаспектних публікацій. Приділено увагу встановленню генеалогічних зв'язків між виданнями; класифікації

журналів за обсягом, мовою, спеціалізацією. На основі тогочасних і сучасних наукових розвідок, бібліографічних показників, довідників, мемуарних матеріалів, листів тощо авторка з'ясувала роль періодичних видань у громадсько-політичному й культурно-мистецькому житті України, їх значення для розвитку культури загалом. Наголошено, що для більшості читачів журнал був єдиним способом ознайомлення зі здобутками іноземних культур і поглядами на політичну ситуацію у світі, які не завжди збігалися з офіційними. Зроблено висновок про незаперечно вагому роль часописів у літературному процесі, крім того, літературно-художня періодика в добу українізації популяризувала не тільки художню творчість, а й філософські та політичні ідеї, наукові досягнення, мистецькі рухи.

Ключові слова: українське Відродження; періодика; літературно-художній журнал; масове видання; літературний процес; доба українізації; періодичні видання УРСР

Постановка проблеми. Літературно-мистецька періодика України неодноразово становила об'єкт дослідження літературознавців, істориків, журналістів, культурологів. Кількісні та якісні показники випуску літературно-художніх видань віддзеркалюють стан літературного процесу на певному етапі й слугують одним із джерел вивчення історії літератури та літературної критики. Вважаємо актуальним дослідження українських літературно-художніх журналів 1920—1930-х рр. для розуміння, крізь призму публікацій, історичного контексту доби, особливостей громадсько-політичного й культурно-мистецького життя, значення цієї періодики для розвитку української культури загалом.

Аналіз досліджень і публікацій. Основним джерелом для опрацювання журналів окресленого періоду став довідник "Періодичні видання УРСР 1918—1950 рр.: бібліографічний довідник". Фундаментальними працями, присвяченими українській журналістиці, що становили теоретико-методологічне підґрунтя статті, є монографії М. Бернштейна "Основа" і літературний процес кінця 50—60-х рр. XIX ст."; П. Федченка "Преса та її попередники"; І. Дорошенка "Українська журналістика і критика у II пол. XIX ст."

Значний внесок у дослідження порушеної проблематики зробив В. Півторадні, якому належить низка висококваліфікованих матеріалів про перші радянські періодичні видання: "Журнал "Буяння" (1922)"; "Стежками літературної юності: гортаючи журнали 20—30-х років"; "Проза в журналі "Шляхи мистецтва".

Варті уваги й діаспорні дослідження, що вирізняються відсутністю ідеологічного складника, зокрема А. Животка "Історія української преси"; Д. Донцов "Дві літератури нашої доби".

Неабиякий інтерес становлять праці сучасних науковців, а саме: А. Волобуєва "Тематичні особливості літературно-художньої періодики Києва 1918—1941 рр."; Л. Рева "Літературно-художня періодика: історико-критичний ескіз"; Т. Опришко "Українська літературно-художня періодика в УРСР" (1921—1934): бібліотечно-бібліографічна реконструкція, напрями розвитку, специфіка функціонування"; О. Орлик "Журнальні видання 20—30-х років XX ст. як джерело

досліджень видавничої справи в Україні"; О. Іванова "Літературно-мистецька періодика в соціально-комунікаційному просторі України початку XXI ст."

Мета статті — проаналізувати роль, значення та специфіку літературної періодики в Україні у 1920—1930-х рр., а також особливості функціонування журналів в умовах суворого тотального контролю й жорстких репресій на всіх напрямках культурного життя.

Методологія. У процесі наукового дослідження публікацій літературознавчого спрямування використано комплекс дослідницьких методів: порівняльно-історичний, узагальнення, описово-аналітичний, культурологічний.

Виклад основного матеріалу дослідження. У межах дослідження українських літературно-художніх журналів слід звернутися до термінологічного поля поняття. Одне з визначень літературно-мистецької періодики надала О. Іванова: "Літературно-мистецьке журнальне видання — це спеціалізований ЗМК, який конструє (через селективний відбір фактів і коментарів) образ літератури як соціокультурної реальності; транслює його аудиторії, спілкуючись з якою навіть їй цей образ, формуючи цим і аудиторію; встановлює контакт між літературою та соціумом в аспекті координації запитів та очікувань споживачів і пропозицій виробників; надає слово творцям літератури, проте також лише на умовах селекції, реалізуючи у своїй комунікаційній діяльності уявлення культури про соціокультурний ціннісно-функціональний статус мистецтва слова. Журнал — це розповідь і розповідач про поточне життя літератури, що позиціонується на фоні пережитого минулого та очікуваного майбутнього як її образ у динаміці й змінах, шануванні традиції та очікуванні новаторства" [1, с. 10]; "Літературно-мистецька періодика — це репрезентоване уявлення про літературу певної епохи разом з усіма правилами, керуючись якими, суспільство надає літературі соціокультурного статусу" [1, с. 13.] На думку О. Левицької, "широкий асортимент літературної періодики свідчить про активний органічний розвиток літературного процесу в країні, про його життєвість та потенційні можливості" [2].

Літературно-художня періодика розпочала свій шлях на початку XIX ст. і була пов'язана з виходом у світ першої частини "Енеїди" І. Котляревського. Згодом у Харкові вийшли друком перші українські журнали: "Украинский вестник" (1816—1819), "Харьковский Демокрит" (1816), "Украинский журнал" (1824—1825). У 1830—1840-х рр. побачили світ перші альманахи: "Украинский альманах", "Утренняя звезда", "Украинский сборник", "Ластівка", "Молодик" [3].

Період 1920—1930-х рр., відомий упродовженням політики українізації, становить складний і неоднозначний етап у житті України загалом та в історії літератури зокрема (це був час, коли періодика слугувала майже єдиним джерелом, на базі якого вона розвивалася).

У період українського національно-культурного відродження літературно-художні журнали популяризували не лише художню творчість, а й громадсько-політичну думку, нові філософсько-естетичні ідеї, мистецькі та критичні напрями: "Загалом періодика про мистецтво слова характеризується соціальною інституціоналізованістю, виступає самостійним гравцем у просторі соціальних комунікацій" [4, с. 12].

Ще на початку 1920-х рр. Г. Коцюба зауважував про потребу взятися за вивчення літератури в межах літературно-мистецьких видань, бо "в них в найбільш виразній формі відбивається творчість сучасна" [5, с. 54]. Завдяки мобільності журнали найповніше віддзеркалюють темп і динаміку літературного життя. І так було не лише в досліджуваній період. Як зазначав І. Житецький, "українські громадяни завше пам'ятали, що без преси, без свого часопису українська справа ніяк не може вийти на шлях справжнього національного життя" [6, 125].

На думку О. Орлик, "становище періодики в Україні після громадянської війни було дуже складне. Єдині стандарти щодо видань журналів відсутні, а саме поняття "періодичні видання" не чітко окреслене. Різномір в орфографії також свідчив про відсутність єдиних правописних норм" [7, с. 39].

Згідно з довідником "Періодичні видання УРСР 1918—1950 рр." можна зробити висновки щодо загальної кількості журналів, їхніх назв, періодичності, мови тощо. Літературно-художні видання поділено на три групи:

1. Загальний розділ — 99;
2. Масові ілюстровані журнали — 42;
3. Журнали сатири та гумору — 22.

Розподіл часописів за мовною ознакою:

1. Загальний розділ: 31 — російською, 8 — єврейською, 2 — молдовською, 1 — грецькою.

2. Масові журнали: 14 — російською;
3. Журнали сатири й гумору: 10 — російською.

Першим українським радянським періодичним літературно-художнім виданням був журнал "Мистецтво", що вийшов у світ у травні 1919 р. Це позагруповий часопис, який мав згуртувати розпорошені у воєнний час мистецькі сили. Редакторами були Г. Михайличенко та М. Семенко; активними співробітниками — Василь Еллан-Блакитний, В. Чумак, Д. Загул, П. Тичина. Декларуючи місію об'єднання найкращих митців, досягнення високого естетичного рівня часопису, редакторський колектив, однак, фактично суперечив їй і чинив опір. Через піонерів пролетарської літератури Василя Еллана, В. Чумака та інших журнал пропагував пролеткультивські ідеї. Механічне перенесення суспільних змін на мистецтво призвело до спроби створення особливої рафінованої культури класу диктатора. Водночас слід зауважити, що в Україні пролеткульт популярності не набув.

Труднощі воєнного часу, загибель В. Чумака і Г. Михайличенка стали причинами перерви між виданням часописів "Мистецтво" і його наступника — "Шляхи мистецтва". За участі колишніх співробітників здійснити задум загиблих друзів Василю Еллану вдалося лише 1921 р. Пам'ятаючи досвід роботи в "Мистецтві", письменник наголошував у редакційній статті журналу "Шляхи мистецтва": "Єдиним критерієм для редакції буде художність твору і його поступовість — без жодної вузької фракційності, без обмеження школою або напрямом" [8, с. 4]. Часопис "Шляхи мистецтва" виходив лише два роки в надзвичайно скрутних умовах й ознайомлював читачів із найкращими здобутками представників молоді письменницької генерації: Миколи Хвильового, М. Семенка, П. Тичини, В. Поліщука, В. Сосюри, М. Івченка та інших.

У 1922 р. через брак коштів постало питання закриття журналу "Шляхи мистецтва". Коли йому на зміну прийшов "Червоний шлях", вийшло ще кілька номерів, і часопис припинив існування. 10 січня 1923 р. на засіданні Політбюро щодо видання нового журналу було вирішено:

а) надати йому назву "Червоний шлях";

б) призначити головним редактором Г. Гринька;

в) видавати коштом, призначеним для журналів "Шляхи мистецтва" та "Путь к коммунизму";

г) видання здійснювати українською мовою.

О. Ведміцький схематично визначив "генеалогію" "Червоного шляху": "Червоний вінок"→

"Мистецтво" → "Жовтень" → "Шляхи мистецтва" → "Червоний шлях" [9, с. 111].

"Червоний шлях" почав виходити в оптимальний для розвитку української культури час — 1923 р. Цей рік ознаменував період так званої активної українізації, що тривав до 1930-го. На користь українізації ситуація повернула 1920 р., коли до лав КП(б)У влилося чотири тисячі боротьбистів після саморозпуску. Найважливішим законодавчим актом УРСР, який закріплював розпочатий курс, став декрет ВУЦВК і РНК від 1 серпня 1923 р. "Про заходи забезпечення рівноправності мов і про допомогу розвитку української мови".

Головна роль у концепції українізації належала Я. Шумському — члену оргбюро ЦК КП(б)У та одному з редакторів "Червоного шляху". Отже, створення журналу перебувало у тісному зв'язку з новітньою політикою та стало її наслідком. Своєрідність періоду українізації полягає в тому, що реальні закони літературного розвитку постійно деформувалися політичним ідеологічним пресом. Час появи "Червоного шляху" був найпліднішим для національно-культурного відродження, що й досі вражає розмаїттям імен, жанрів, стилів, тематики.

Як вважає О. Орлик, преса того періоду відбивала класову структуру суспільства. Враховуючи той факт, що переважну частину населення становило селянство, особливу увагу влада приділяла селянській пресі: "У 1928 році розвиток журнальної періодики сягнув найвищої межі. В Україні тоді видавалось 412 назв загальним тиражем 18 910 примірників. Це були журнали з питань науки і техніки, освіти і культури, літератури і історії, сільського господарства і медицини тощо" [7, с. 38].

Літературно-художні видання аналізованого періоду можемо поділити на дві групи: позагрупові й групові. До першої належать "Червоний шлях", "Життя й революція", "Глобус"; до другої — видання спілки селянських письменників "Плуг", "Плужанин"; футуристів — "Нова генерація", "Аспанфут"; конструктивістів — "Авангард"; спілки пролетарських письменників "Гарт"; учасників ВАПЛІТЕ — "Літературний ярмарок"; учасники групи "Молодняк" також видавали однойменний журнал.

Багато часописів мали літературно-художні відділи, зокрема "Нова громада", "Універсальний журнал", а газета "Вісті" — додаток "Література, наука, мистецтво". Якщо групові журнали обмежувалися вузькими програмовими рамками, то позагрупові вирізнялися більшою творчою свободою. На шпальтах цих видавань мирно співіснували неокласици з футуристами, ортодоксальні вуспівці з плужанами, конструктивісти з

представниками народницького напрямку. Це були "товсті" журнали, які мали багато спільного у структурі, періодичності, принципах добору художнього матеріалу.

Цікаву, хоча й суперечливу думку щодо літературно-художніх журналів висловила О. Левицька у статті "Літературно-художні часописи в сучасному літературному дискурсі": "Для літератури немає принципово важливого значення тривалість видання того чи іншого журналу, його територіальна приналежність, інші чинники. Загалом історичні дослідження періодики доводять, що для часописів такого типу властиве нетривале життя; вони часто репрезентують одну зі сторін літературного процесу, тому час їхнього існування, який обмежується одним чи кількома роками, а інколи й кількома випусками, є виправданим, головне, що видання здійснило свою місію у літературному процесі. Зокрема, часописи 1920—1930-х рр.: "Вікна", "Нові шляхи", "Поступ", "Назустріч", "Напередодні", "Дажбог", "Наш світ", "Наша хата", "Обрії", які виходили досить нетривалий період, відомі новаціями в літературному процесі. Для прикладу, львівський часопис "Світ" (1906) — друкований орган модерністського угруповання "Молода Муза" — проіснував трохи понад рік, і лише півроку декларував позиції модерністського мистецтва, проте його роль у розвитку української модерністської літератури досить вагома, як засвідчує уже понад столітня історія" [2].

Висновки. Для розуміння шляхів і головних тенденцій поступу періодики як об'єкта історії, її слід розглядати і в сучасному, і в тогочасному літературному оточенні, тобто діахронічно й синхронічно, враховуючи, що риси та прийоми, доречні й ефективні в межах певної художньої системи, стають малорезультативними поза нею.

Вагома роль часописів у літературному процесі незаперечна, водночас проблема періодичних видань у громадсько-політичному та культурно-мистецькому житті народу складна й багатоаспектна. Для віками позбавлених державності українців, які прагнули зберегти національну самобутність у сфері культури, це питання набуває додаткової ваги. Значення українських журнальних видань у духовному самоутвердженні народу важко переоцінити. У роки українізації літературно-громадська преса пропагувала не тільки художню творчість, а й громадсько-політичну думку, нові філософські ідеї, наукові досягнення, мистецькі рухи.

Журналістика завжди була і є супутником літератури, зокрема В. Півторадні наголошує, що саме "українська література першого повоєнного п'ятиріччя, як, власне, і наступних років...

була якнайтісніше пов'язана з літературно-мистецькою періодикою" [10, с. 3].

Часописи доби українізації, як-от "Глобус", "Життя й революція", "Шляхи", "Шляхи мистецтва", "Критика", "Книгар", "Плуг", "Гарт", "Аспанфут", "Червоний шлях" та інші, становлять питомий складник історії української радянської

літератури. Успадкувавши найкращі традиції старшого журнального "покоління", до якого належать "Киевская старина", "Літературно-науковий вісник", "Правда", "Жите і слово", часописи 1920—1930-х рр. стали представниками новаторських пошуків, сміливих експериментів у сфері тематики, стилістики, течій, шкіл, напрямів.

Список бібліографічних посилань

1. Іванова О. Літературно-мистецька періодика в соціально-комунікаційному просторі України початку ХХІ ст. : автореф. дис. ... д-ра наук з соц. комунікацій. КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ : [б. в.], 2010. 31 с.
2. Левицька О. Літературно-художні часописи в сучасному літературному дискурсі. 3.04.11. *Книгобачення*. URL: <http://knyhobachennia.net/?category=10&article=327>.
3. Рева Л. Г. Літературно-художня періодика: історико-критичний ескіз. Інновації. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. Вип. 5. Київ : Академперіодика, 2011. С. 49—58.
4. Монич Л. Літературно-художні журнали в українському медіапросторі. *Наукові конференції*. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1010>.
5. Коцюба Г. Красне письменство у 1920 році. *Шляхи мистецтва*. 1921. Ч. 1. С. 53—55.
6. Житецький І. П. "Киевская старина" сорок років тому. *За сто літ*. 1928. Т. 29. № 3. С. 125—146.
7. Орлик О. Журнальні видання 20—30-х років ХХ століття як джерело дослідження видавничої справи в Україні. *Вісник Книжкової палати*. 2009. № 6. С. 37—40.
8. Еллан В. Редакційна стаття. *Шляхи мистецтва*. 1921. № 1. С. 3—4.
9. Ведміцький О. Літературний фронт. *Літературний архів*. 1935. № 4/5. С. 110—113.
10. Півторадні В. І. Українська література перших років революції. Київ : Рад. школа, 1968. 158 с.

Nataliia Loshchynska,

PhD of Philological Sciences, Senior Research Associate, Docent,
Institute of Information Technologies,
Verнадsky National Library of Ukraine

Ukrainian literary and artistic magazines of the 1920—1930's (based on the funds of the VNLU)

Many periodicals of the 20s and 30s of the 20th century are kept in the collections of the NBUV. Literary and artistic magazines are the largest thematic group. The presented article gives an idea of the Ukrainian renaissance period through the lens of various publications. Considerable attention is paid to establishing genealogical connections between editions; classification of magazines by volume, language, specialization. On the basis of contemporary and contemporary scientific research, bibliographic indexes, directories, memoir materials, letters, etc., the author clarifies the role of periodicals in the public-political and cultural-artistic life of Ukraine, their significance for the development of Ukrainian culture. It is important that for most readers, the magazine was the only way to get acquainted with the achievements of foreign cultures, with views on the political situation in the world, which did not always coincide with the official ones. As a result of the conducted research, we can draw a conclusion: the role of magazines in the literary process is undeniable. For literature, the length of publication of this or that magazine, its territorial affiliation, and other factors are of no fundamental importance. In general, historical studies of periodicals prove that periodicals of this type have a short life; they often represent one of the sides of the literary process, therefore the time of their existence, which is limited to one or several years, and sometimes several issues, is justified, the main thing is that the publication fulfilled its mission in the literary process. Literary and artistic periodicals in the era of Ukrainization not only promoted artistic creativity, but also performed the function of spreading philosophical ideas, political slogans, scientific achievements, and artistic movements.

Keywords: Ukrainian revival; periodical; literary and artistic journal; mass publication; literary process; era of Ukrainization; periodicals of the Ukrainian SSR

References

1. Ivanova O. (2010). *Literaturno-mystetska periodyka v sotsialno-komunikatsiynomu prostory Ukrayiny pochatku 21 st.* [Literary and Artistic Periodicals in the Social and Communication Space of Ukraine in the Beginning of the 21st century]. Extended abstract of PhD dissertation (Social communications). T. G. Shevchenko Kyiv National University. Kyiv.
2. Levytska O. (2011). *Literaturno-khudozhni chasopysy v suchasnomu literaturnomu dyskursi.* [Literary and Artistic Journals in Contemporary Literary Discourse]. *Knyhobachennya*. Available at: <http://knyhobachennia.net/?category=10&article=327>.
3. Reva L. H. (2011). *Literaturno-khudozhnya periodyka: istoryko-krytychnyy eskiz. Innovatsiyi* [Literary periodical: a historical and critical sketch. Innovation]. *Nauka Ukrayiny u svitovomu informatsiynomu prostori*, 5, pp. 49—58.

4. Monych L. (n. d.). Literaturno-khudozhni zhurnaly v ukrayinskomu media prostori [Literary and Artistic Magazines in the Ukrainian Media Space]. *Naukovi konferenciyi*. Available at: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1010>.
5. Kotsyuba H. (1921). Krasne pysmenstvo u 1920 rotsi [Red writing in 1920]. *Shlyakhy mystetstva*, 1, pp. 53—55.
6. Zhytetskyi I. P. (1928). "Kyevskaia staryna" sorok rokiv tomu ["Kyevskaia staryna" forty years ago]. *Za sto lit*, 29 (3), pp. 125—146.
7. Orlyk O. (2009). Zhurnalni vydannya 20—30-kh rokiv XX stolittya yak dzherelo doslidzhennya vydavnychoyi spravy v Ukraini [Journal editions of the 20—30's of the XX century as a source of research of publishing business in Ukraine]. *Visnyk Knyzhkovoyi palaty*, 6, pp. 37—40.
8. Ellan V. (1921). Redaktsiyna stattia [Editorial article]. *Shlyakhy mystetstva*, 1, pp. 3—4.
9. Vedmitskyi O. (1935). Literaturny front [Literary Front]. *Literaturniy arkhiv*, 4/5, pp. 110—113.
10. Pivtoradni V. I. (1968). *Ukrayinska literatura pershykh rokiv revolyutsiyi* [The Ukrainian literature of the first years of the revolution]. Kyiv.

Надійшла до редакції 18 березня 2024 року

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ТА ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

УДК 02(477)(092)(045)

Наталія Кушнарєнко,

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри цифрових комунікацій
та інформаційних технологій
Харківської державної академії культури,
e-mail: natalia Kushnarenko@gmail.com

Тетяна Новальська,

докторка історичних наук, професорка,
професорка кафедри інформаційних технологій
Київського національного
університету культури і мистецтв,
e-mail: novalska@meta.ua

Видатна постать української бібліотечної освітньо-наукової школи (до ювілею Алли Анатоліївни Соляник)

У червні 2024 р. відзначає 60-річчя Алла Анатоліївна Соляник — докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри цифрових комунікацій та інформаційних технологій, проректорка з наукової роботи Харківської державної академії культури (ХДАК), авторитетна в Україні та за кордоном талановита вчена, педагогиня, організаторка якісної підготовки нового покоління бібліотечно-інформаційних фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів, лідерка

та статусний патерн найкращих традицій і численних інновацій славетної харківської бібліотечно-інформаційної освітньо-наукової школи, непересічна особистість.

Професійний життєпис Алли Соляник пов'язаний із Харківською державною академією культури, де вона працює понад 38 років. Після закінчення з відзнакою 1985 р. бібліотечного факультету Харківського державного інституту культури (нині — ХДАК) його талановиту, відповідальну та інноваційно налаштовану випускницю було запрошено на викладацьку діяльність.

Ювілярка блискуче пододала всі шаблі кар'єрного зростання: обдарована викладачка (1985—1991), аспірантка (1991—1994), успішно захистила кандидатську дисертацію "Місцевий примірник документів: історія і сучасний стан постачання бібліотек" (1995), кандидатка педагогічних наук (1996), старша викладачка (1995—1998), від 1999 р. — здобула вчене звання доцентки, заступниця декана факультету бібліотечознавства та інформатики (1999—2004), докторантка ХДАК (2003—2006), блискуче захистила докторську дисертацію "Система доку-